

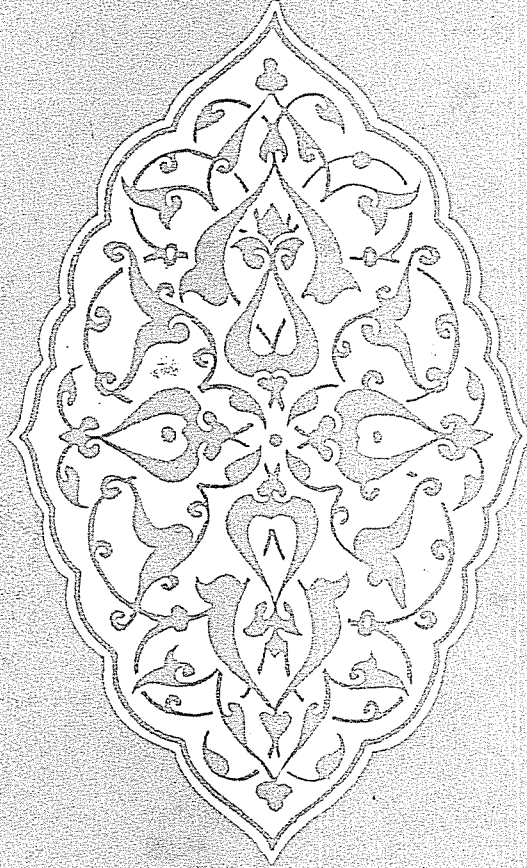
DIYANET İŞLERİ BAŐKANLIĐI YAYINLARI

DIYANET İŞLERİ BAŐKANLIĐI DERGİSİ

DİNİ, AHLAKİ, EDEBİ, MESLEKİ AYLİK DERGİ

1. Cilt

3. Sayı

Ađustos 1962

12 Temmuz 1962 tarihli CUMHURİYET Gazetesinden :

DİN DAVASI

B. FELEK

Türkiye yıllardır, hastalığını bir hekime göstermeye cesaret edemeyen ve edemedikçe evhamlanan bir hipokondri hastasına benzemektedir.

Bu vâhime, din mevzuuna el sürememek korkusudur.

Bunun kökü, bir kısım gafil ve cahillerin ve buna kasden karışan politika düzenbazlarının, lâyiklik mefhumunu, dinsizlikle mânalandırmalarıdır. Bunlar sanmışlar ve sanmış gibi görünmüşlerdir ki bir memleket lâyik olursa dinsiz olur. Gaflet, hata ve dalâlet.

Lâyiklik, din hükümlerinin ve adamlarının hükümet işlerine karışmamasıdır. Bunu bizim sarahaten ortaya atmamızın sebebi de, mecelle, miras, vasiyet, vakıf gibi eski muamelât kanunlarının şeriatın alınmasına mukabil Cumhuriyet devrinde, bunların Roma hukukundan gelen Avrupa kanunlarından alınmış olması ve şer'î mahkemelerin artık tatbik yeri kalmamasıdır.

Açıkkası şu idi. Devlet, tebaasının ne dinde olduğu, bunun emirlerini tatbik edip etmediği ile ilgilenmeyecek, din adamları da, fetvaları ve hükümleriyle hükümet ve devlet işine karışmayacaklardı.

Bu, böyle olmadı, ne gibi bir zaruretle olduğunu hâlâ kestiremediğim bir ısrar ile din ilmi, mücerret bir ilim olarak İslâmlık bu memleketin yüzde 99,90 ının dini olarak hükümetlerin alâkasını bir türlü çekmedi. Senelerce ihmal yüzünden ne ilim adamı yetişti, ne din bahsi, hattâ bir sosyal dâva olarak ele alındı.

Ama hakikatler ve tabiat-i esya yürüyordu. Halk Müslüman kaldı ve din âlimi yetişmedi. Bir zamanlar İslâm âleminin önderi olan Türkler bu mevkiilerini kaybettiler. Dinin hurafe kısmı ise din namına yalnız bunları bilenlerin gayretiyle büyük halk tabakaları arasına —tabîi taassup şeklinde— yayıldı, öyle ki bugün 35 yaşından genç olan münevverler din hakkında hemen hemen bir şey bilmezler. Basit bilgili büyük halk tabakası ise her gün «yobaz» diye hırpaladığımız, yetersiz mahallî din adamlarının elinde ve onların pek mahdut bilgileriyle ruhî gıdalarını almaya çalşıyor dururlar. Bu kötü ve tehlikeli bir durumdur. Çünkü dün de, bugün de, yarın da din bir cemiyetin vazgeçemeyeceği en kuvvetli ahlâk ve nizam müessesesidir. Medeniyetin en yüksek derecesine varmış olan —lâyik devletler— milletler dahi bundan müstağni kalamamışlardır. Her türlü cemiyet bağlarını kırmakta kendi hesaplarına fayda uman komünistler bile din duygusunu bir türlü ortadan kaldıramamış, milyonları öl-

dürmüş olan Stalin, Alman harbi sırasında kiliseleri açmıştır. Çünkü din, insanla beraber doğmuş bir nizamdır.

Bilinen şeyleri tekrarladığımdan dolayı müteessirim. Bu teessürümü ikinci koalisyon hükûmetinin programında din âlimi yetiştirmeye dair olan bir pasaj biraz tâdil etti. Çünkü bugün Türkiyede —bizim bildiğimiz— tam salâhiyetli bir İslâm âlimi yoktur. Olsa ileri atılıp, bugün bizler gibi nihayet gençliğinde liselerde okutulan din bilgileri ve hukuktaki fıkıh malûmatından başka bir şey bilmiyen cahillere söz düşmezdi.

Bilmeli ki Türkler Müslümandır ve bunların başına müspet ilimlerde, din ilminde varlıklı âlimler geçmeli, din dâvaları artık falan veya filân partinin istismar vasıtası olmamalıdır. Biz din bahsini bilmemezlikten halkın dine olan bağlılığını görmemezlikten geldikçe, bu yolda giden hükûmetlerin en küçük bir din propagandasıyla zayıf düşmesi mukadderdir. Ne kadar yasak ederseniz ediniz; halk imamı dinler. Mesele bu imamı iyi yetiştirmekte, o imamı seçecek, yetiştirecekleri, yüksek din felsefesi yapacakları çoğaltmaktadır. Dedğim gibi böyle âlimlerimiz kalmadı. Köşede bucakta kalanlar da sindiler. Kırk senelik tecrübe bize ihmallerimizin neticesini acı acı gösterdi. Bugün din namına, dinle alâkası olmayan kör taassup; tarihte hele Şeyhülislâm Yahya Efendi gibi derin ve müsamahalı âlimlerin yaşadıkları devirde mevcut değildi.

Şimdi bakınız, devleti ve milleti ellerine teslim edeceğimiz, genç kuşaklar ne haldedir?

Eski yazı okuyamadığı için İslâm dinine ait malûmatı eski eserlerden öğrenemezler. Eski yazı okusalar, o kitapların dillerini anlayamazlar.. Yeni basılmış kitaplarımız da maalesef son derece kifayetsizdir. Onların bile dilini bugünküler pek anlayamazlar. Ne oluyor? Pek merak edenler yabancı dillerde okuyorlar. Bundan ne hayır gelir?

Gerçi Diyanet İşleri Riyaseti bir Kur'an tercümesi neşretmiş. Lâkin bununla iş bitmez. Kur'ân tercümesi kâfi değildir. Bizde münevverlere din esaslarını, bu esasların bugünkü ilim ve ahlâk telâkkileri önünde tahlilini yapacak eserler lâzım. Böyle bir eseri hazırlamakta olduğunu bana bundan bir ay kadar evvel Necmettin Bey isminde gerçekten münevver ve din bilgini bir dostum yazdı, Lâkin eserin yalnız izahını yapan 20 sahifeden uzun mektuba göre böyle bir kitabı ancak hükûmet basabilir ve basmalıdır. Hususî teşebbüslerin yapacağı şey değildir bu! Böyle ve buna benzer eserler, bu eserleri hazırlayanlar ve İslâm dinini, tahlili ve araştırmalarıyla yirminci asır bilgi âlemine arzedecek kimselere, müesseselere ihtiyacımız vardır. Bu ihtiyacın hissedilmiş olması dahi bir ümittir. Çünkü dünya hiç bir zaman Allahsızların elinde kalmıyacaktır.